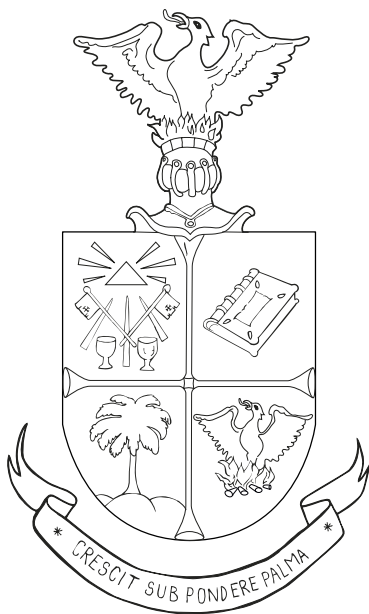


Glossa luridica

XIII. évfolyam, 3-4. szám

Glossa Iuridica

XIII. évfolyam, 3-4. szám



Budapest, 2026

Károli Gáspár Református Egyetem Állam- és Jogtudományi Kar

SZERKESZTŐBIZOTTSÁGI ELNÖK:

Miskolczi Bodnár Péter

A SZERKESZTŐBIZOTTSÁG TAGJAI:

Antalóczy Péter, Birher Nándor, Böcskei Elvira, Bruhács János,
Csáki-Hatalovics Gyula, Cservák Csaba, Czine Ágnes, Dobrocsi Szilvia,
Domokos Andrea, Homicskó Árpád Olivér, Jakab Éva, Köbel Szilvia,
Kukorelli István, Kun Attila, Liviu Radu, Miskolczi Bodnár Péter,
Móré Sándor, Osztovits András, Pulay Gyula, Rixer Ádám, Erik Stenpien,
Stipta István, Szabó Imre, Szabó Zsolt, Szalma József, Szuchy Róbert,
Tamás András, Tóth András, Tóth J. Zoltán, Törő Csaba Attila,
Trócsányi László, Udvary Sándor

FŐSZERKESZTŐ:

Rixer Ádám

FŐSZERKESZTŐ-HELYETTESEK:

Köbel Szilvia, Nagy Péter, Szuchy Róbert, Udvary Sándor

SZERKESZTŐK:

Arató Balázs, Boóc Ádám, Cservák Csaba, Domokos Andrea, Stipta István

ISSN 2064-6887

*A teljes lapszám a Károli Gáspár Református Egyetem Kooperatív Doktori
Programja (KDP) keretében, a Kulturális és Innovációs Minisztérium
támogatásával készült*

Kiadja a Károli Gáspár Református Egyetem Állam- és Jogtudományi Kara

Felelős kiadó: Prof. Dr. Tóth J. Zoltán, dékán

A kiadvány nyomdai munkálatait előkészítette:

Patrocinium Kiadó
www.patrocinium.hu

TARTALOMJEGYZÉK

A MAGYARORSZÁGI JOGI FOLYÓIRATOK

RIXER ÁDÁM	
A magyar jogi folyóiratokról egy konferencia ürügyén	9
HORVÁTH M. TAMÁS	
A jog dogmatikai vagy empirikus megközelítése	33
BOROS ANITA	
A jogtudományi folyóiratok minősítésének és működtetésének kihívásai	43
TÓTH JUDIT	
"Se sem késő azzá válni, akivé már válhattál volna"	65
FÓRIS ÁGOTA	
Tudományos folyóiratok az MI korában	83
Sasvári Péter – HAJDÚ NOÉMI	
Minőség, integritás és láthatóság a hazai jogtudományi folyóiratokban	95
SZOBOSZLAI-KISS KATALIN – KUKORELLI ISTVÁN	
A Jog–Állam–Politika folyóiratról	125
EGRESI KATALIN – CZEBE ANDRÁS	
A Studia Juridica et Politica Jaurensia egy évtizedének tanulságai	135
LAPU ÁRPÁD	
Beszámoló a jogi folyóiratok főszerkesztőinek és tulajdonosainak I. találkozásáról	149

ROMÁK ÉS NEM ROMÁK: KÖZÖSSÉGEINK JÖVŐJE A KÁRPÁT-MEDENCÉBEN

KISS BALÁZS

A roma nemzetiségi önkormányzatok együttműködési
nehézségeinek tapasztalatai175

LAJOS EDINA – CSERVÁK CSABA

A nemzetiségi státusz kategorizálása, különös tekintettel
a cigányságra193

FARKAS GYÖRGY TAMÁS

A nemzeti kisebbségek védelméről szóló keretegyezmény
érvényesülése Közép-Európa országaiban a roma kisebbség
szemszögéből213

SVÁB-REPPONI FELÍCIA LAURA

„Roma gyermekek hangja Európa-szerte”: Részvételi tapasztalatok
és szakpolitikai kihívások az Európai uniós gyermekjogi
keretrendszerben231

DÉNES ZOLTÁN

Az antigypsyism vizsgálata a nemzetközi és európai
normarendszerben251

SZABÓ HENRIETT

Az elkerülhető és az elkerülhetetlen, avagy az egzisztenciális
választás antropológiájáról269

BÖRÖCZ LÍVIA

Felzárkózó Települések Program a Magyar Református
Szeretetszolgálat megvalósításában285

PATKÁS RITA

Hitéleti kezdeményezések a társadalmi felzárkózásért295

LAPU ÁRPÁD

Beszámoló a „Romák és nem romák: közösségeink jövője
a Kárpát-medencében II.” című Fiatal Kutatók Konferenciájáról303

A MAGYARORSZÁGI JOGI FOLYÓIRATOK

MINŐSÉG, INTEGRITÁS ÉS LÁTHATÓSÁG A HAZAI JOGTUDOMÁNYI FOLYÓIRATOKBAN

AZ MTA IX. OSZTÁLY ÁLLAM- ÉS JOGTUDOMÁNYI BIZOTTSÁG
HAZAI LAPJAINAK ELEMZÉSE

SASVÁRI PÉTER
habilitált egyetemi docens (NKE), (ME)

HAJDÚ NOÉMI
egyetemi docens (ME)

Absztrakt

A tanulmány a Magyar Tudományos Akadémia IX. Gazdaság- és Jogtudományok Osztálya Állam- és Jogtudományi Bizottságának hazai folyóiratlistáján szereplő jogtudományi folyóiratok működését vizsgálja empirikus adatok alapján. Az elemzés középpontjában a technikai láthatóság (különösen a DOI ellátottság), a publikációs aktivitás, az intézményi koncentráció és a nemzetközi indexelhetőség áll. Az MTMT adataira támaszkodó vizsgálat feltárja, hogy a folyóiratok jelentős része strukturális kihívásokkal küzd, ideértve a működés hiányát, az alacsony nemzetközi láthatóságot és a belterjességi kockázatokat. A tanulmány nem rangsorolásra törekszik, hanem diagnosztikus jelleggel azonosítja azokat a mintázatokat, amelyek a hazai jogtudományi folyóirat-ökoszisztéma fenntarthatóságát és tudományos hitelességét befolyásolják. Az empirikus eredményekre építve a cikk olyan minimumkövetelményeket és fejlesztési irányokat fogalmaz meg, amelyek a hazai sajátosságok megőrzése mellett összhangban vannak a nemzetközi kiadói, etikai és indexelési standardokkal.

Kulcsszavak: jogtudományi folyóiratok; tudományos láthatóság; DOI; intézményi koncentráció; publikációs etika; MTMT

QUALITY, INTEGRITY AND VISIBILITY IN HUNGARIAN LAW JOURNALS

A Diagnostic Analysis of Journals Listed by the State and Legal Sciences
Committee of the Hungarian Academy of Sciences

Abstract

This study examines the operation of Hungarian law journals listed by the State and Legal Sciences Committee of the Section of Economics and Law of the Hungarian Academy of Sciences, based on empirical evidence. The analysis focuses on technical visibility – particularly DOI coverage – publication activity, institutional concentration, and international indexability. Using data from the Hungarian Scientific Bibliography (MTMT), the study reveals that a substantial proportion of journals face structural challenges, including limited publication activity, low international visibility, and risks related to institutional inbreeding. Rather than providing a normative ranking, the article adopts a diagnostic approach, identifying systemic patterns that affect the sustainability and scientific credibility of the Hungarian legal journal ecosystem. Building on the empirical findings, the study formulates minimum requirements and development pathways that respect national linguistic and institutional characteristics while aligning with international publishing, ethical, and indexing standards.

Keywords: law journals; scientific visibility; DOI; institutional concentration; publication ethics; MTMT

1. Bevezetés

A tudományos folyóiratok szerepe a jogtudományban túlmutat a publikációs funkción. A szakmai diskurzus elsődleges fórumaként, az akadémiai előmenetel kulcselemeként, valamint az intézményi és diszciplináris identitás hordozójaként is értelmezhetők. A hazai jogtudományi folyóiratok működése ezért nem kizárólag szerkesztési vagy technikai kérdés, hanem szorosan kapcsolódik a tudományos minőségbiztosítás, az intézményi értékelés és a nemzeti tudománypolitika szélesebb összefüggéseihez.

Az utóbbi években azonban a kommunikációs környezet jelentős átalakuláson ment keresztül. A nemzetközi indexelő adatbázisok (különösen a Web of Science és a Scopus), valamint az ezekre épülő teljesítményértékelési és

finanszírozási rendszerek egyre erőteljesebben határozzák meg azt, hogy mely folyóiratok tekinthetők 'láthatónak' és relevánsnak a globális tudományos térben. E folyamatot tovább erősíti a digitális és mesterséges intelligencia alapú tudományos információs infrastruktúra térnyerése, amely döntően strukturált, indexált és technikailag jól feldolgozható tartalmakra támaszkodik.

Ebben a környezetben a nemzeti nyelven megjelenő, elsősorban hazai közönséget megszólító jogtudományi folyóiratok sajátos kettős kihívással szembesülnek. Egyrészt továbbra is alapvető szerepet töltenek be a magyar jogtudomány belső szakmai kommunikációjában, az oktatásban és a jogalkalmazás elméleti megalapozásában. Másrészt azonban egyre erősebb elvárásként jelenik meg a nemzetközi tudományos standardokhoz való – legalább részleges – igazodás, különösen a szerkesztési minőség, az etikai megfelelés és a technikai láthatóság területén.

A Magyar Tudományos Akadémia IX. Gazdaság- és Jogtudományok Osztálya (GJO) által alkalmazott hazai folyóiratlisták e feszültség metszéspontjában helyezkednek el. E listák egyszerre szolgálnak tudományos minőségbiztosítási és értékelési funkciót – különösen az MTA doktori habitusvizsgálat keretében – miközben nem minden elemük igazodik automatikusan a nemzetközi indexelési és láthatósági elvárásokhoz. Különösen igaz ez az Állam- és Jogtudományi Bizottság (ÁJB) által nyilvántartott hazai folyóiratok esetében, amelyek túlnyomórészt magyar nyelvűek és erősen kötődnek a nemzeti jogi diskurzushoz.

A tanulmány célja annak empirikus vizsgálata, hogy az ÁJB hazai folyóiratlistáján szereplő lapok működése milyen képet mutat a technikai láthatóság, a publikációs aktivitás, az intézményi koncentráció és a nemzetközi indexelhetőség szempontjából. Az elemzés nem normatív rangsorolásra törekszik, hanem arra, hogy strukturált adatok alapján feltárja azokat a mintázatokat és kockázati pontokat, amelyek a hazai jogtudományi folyóirat-ökoszisztéma hosszú távú fenntarthatóságát és reputációját befolyásolják.

A cikk újdonsága, hogy a hazai jogtudományi folyóiratokat nem elszigetelt egységekként, hanem a nemzetközi tudományos infrastruktúrával kölcsönhatásban álló rendszerként értelmezi. Az empirikus eredmények alapján a tanulmány olyan fejlesztési irányokat és minimumkövetelményeket fogalmaz meg, amelyek figyelembe veszik a hazai jogtudomány nyelvi és intézményi sajátosságait, ugyanakkor megfelelnek a nemzetközi kiadói, etikai és indexelési sztenderdeknek.

E megközelítés célja nem a hazai jogi folyóiratok „nemzetköziesítésének” kikényszerítése, hanem annak bemutatása, hogy a minőség, az

integritás és a technikai láthatóság erősítése miként járulhat hozzá a magyar jogtudomány súlyának és hitelességének megőrzéséhez a változó kommunikációs környezetben.

2. Elméleti háttér

A GJO – más osztályok gyakorlatához hasonlóan – az MTA doktori habitusvizsgálatának lefolytatásához előzetesen kialakított és elfogadott folyóiratlistát alkalmaz. E lista kiemelt jelentőséggel bír az MTA doktori cím megszerzésének követelményrendszerében, mivel az eljárás során a GJO szakbizottságai testületi formában értékelik az érintett kutatók publikációs teljesítményét. A folyóiratok a GJO gyakorlatában A, B, C és D kategóriákba kerülnek besorolásra, ahol az A kategória a legmagasabb, míg a D kategória a legalacsonyabb minősítést jelöli.

Fontos hangsúlyozni, hogy e besorolás nem közvetlenül bibliometriai mutatókra épül, hanem a szakbizottságok által alkalmazott, komplex szakmai és diszciplináris szempontok eredményeként alakul ki. Ennek következtében ugyanazon folyóirat eltérő szakbizottságok megítélése alapján különböző kategóriába is sorolható. Előfordulhat például, hogy egy adott folyóirat az egyik bizottság esetében A, míg egy másik bizottságnál C besorolást kap. A GJO keretében több szakbizottság működik, azonban önálló folyóiratlistával kizárólag nyolc szakbizottság rendelkezik, ezek egyike az ÁJB.

Az ÁJB saját gyakorlatában egyaránt nyilvántartja és rendszerezi a hazai és a nemzetközi folyóiratokat. Jelen elemzés azonban kizárólag az ÁJB hazai folyóirataira fókuszál, amelyek összesen 124 címet tartalmaznak. A hazai fókusz nem a nemzetközi dimenzió elutasítását jelenti, hanem annak vizsgálatát, hogy a nemzetközi tudományos értékelési elvárások miként érvényesülnek – vagy éppen nem érvényesülnek – a magyar nyelvű és túlnyomórészt nemzeti közönségnek szóló jogtudományi folyóiratok esetében.

A nemzetközi tudományos szakfolyóirat-minősítések és indexálási rendszerek – különösen a Web of Science (WoS)¹ és a Scopus² – több jellemző alapján értékelik a folyóiratokat. Ezek közé tartozik a szerkesz-

1 Sasvári Péter: *A Web of Science folyóiratértékelési folyamata és kiválasztási kritériumai*. Preprint, ResearchGate, 2022. <https://doi.org/10.13140/RG.2.2.12929.12640> (2026. 01. 17.)

2 Sasvári Péter: *A Scopus előzetes folyóiratértékelési folyamata és kiválasztási kritériumai*. Preprint, ResearchGate, 2022. <https://doi.org/10.13140/RG.2.2.32229.47845> (2026. 01. 17.)

tési és lektorálási gyakorlat minősége, az etikai megfelelés, a publikációk technikai láthatósága, valamint a szerzői és szerkesztői diverzitás. Utóbbi alatt elsősorban a földrajzi és intézményi sokszínűséget értik. Elvárás, hogy a szerzők és a szerkesztők számottevő hányada több intézményből, illetve több országból érkezzen, továbbá, hogy a folyóirat érdemben nyitott legyen a saját intézményi körén kívüli közlések befogadására.

E szempontok nem kizárólag a globális angol nyelvű folyóiratok esetében relevánsak. Az utóbbi években egyre inkább megjelenik az az elvárás, hogy a nemzeti nyelven megjelenő folyóiratok – így a magyar nyelvű jogtudományi lapok is – strukturálisan igazodjanak azokhoz a minőségi kritériumokhoz, amelyek nemzetközi szinten meghatározóvá váltak. Ennek oka részben az, hogy a kutatásfinanszírozási és teljesítményértékelési rendszerek mind nemzeti, mind intézményi szinten egyre erősebben támaszkodnak a nemzetközi indexekre. Részben pedig az, hogy a digitális és mesterséges intelligencia alapú tudományos információs rendszerek döntően az indexált tartalmakra épülnek. Ebben az értelemben a kedvező WoS-, Scopus-, illetve nemzeti listás (például norvég³ és finn⁴) megítélés nem presztízkérdésként, hanem a láthatóság és újrafelhasználhatóság technikai feltételeként értelmezhető, még a hazai és magyar nyelvű folyóiratok esetében is.

Ezt a szemléletet tükrözik a nemzeti minősítési rendszerek gyakorlatai is. A norvég és a finn folyóiratlisták alkalmazásában például megjelenik egy figyelmeztető küszöbérték, amely szerint, ha egy folyóiratban tartósan 66% felett van az egyetlen intézményhez tartozó szerzők aránya, az a nem kívánatos publikációs gyakorlat indikátoraként értelmezhető. Ilyen esetekben a folyóirat hátrasorolása vagy negatív megjegyzéssel való ellátása sem kizárt. A mögöttes logika szerint ilyen mértékű intézményi koncentráció mellett a folyóirat közösségi funkciója – országos vagy nemzetközi fórumként betöltött szerepe – sérül, a lektorálási folyamat függetlensége megkérdőjelezhető, valamint a külső szerzők részéről csökkenhet a be-nyújtási hajlandóság.

3 SASVÁRI Péter – URBANOVICS Anna: A kifogásolható gyakorlatot folytató folyóiratok listája: Tudományos kiválóság vagy tudományos hitelesség? *Tudományos és Műszaki Tájékoztatás*, 2023, (70) 4, 463–471.

4 AURANEN, Otto – PÖLÖNEN, Janne: *Classification of scientific publication channels. Final report of the Publication Forum project (2010–2012)*. Helsinki, Federation of Finnish Learned Societies, 2012.

Elméleti szempontból a belterjesség három fő csatornán keresztül ronthatja a tudományos teljesítményt és a láthatóságot. Egyrészt kiválasztási torzítást eredményezhet, amennyiben a szerkesztői döntések implicit módon előnyben részesítik a 'belső' kéziratokat, csökkentve ezzel a versenyt és a tartalmi újdonság esélyét. Másrészt hálózati zártsághoz vezethet, amelyben a hivatkozások és a témaválasztások szűk körben mozognak, gyengítve a külső kapcsolódásokat és a nemzetközi hatást. Harmadrészt reputációs kockázatot hordoz, mivel a túlzott intézményi kötődés negatív jelzés lehet mind a potenciális szerzők, mind az indexelő szervezetek számára.

Következésképpen a területi és intézményi sokszínűség nem pusztán normatív vagy 'esztétikai' elvárásként értelmezhető, hanem az indexelhetőség, a fenntartható idézettség és a tudományos kommunikáció ökoszisztémájának egészsége szempontjából alapkritérium. A nemzetközi jó gyakorlatok közé tartozik a szerkesztőbizottság tudatos nyitása, a külső szerzők aktív bevonása, az egyetlen intézményhez kötődő közlések arányának mérséklése, valamint az átlátható és következetes lektorálási protokoll alkalmazása. E szempontok relevanciája a hazai jogtudományi folyóiratok esetében is egyre erősebben megjelenik, különösen a nemzetközi láthatóság és az intézményi elszámoltathatóság erősödésével.

3. Módszertan

Az elemzés a GJO által nyilvántartott hazai folyóiratok körére épül, amely összesen 363 folyóiratot foglal magába. E teljes állományon belül a vizsgálat az ÁJB önálló hazai folyóiratlistájára korlátozódik, amely 124 folyóiratot tartalmaz az A-D kategóriák szerinti besorolás alapján. Az elemzés kizárólag a hazai folyóiratokra terjed ki; a nemzetközi listás lapok nem képezték a vizsgálat tárgyát.

Az empirikus adatforrás a Magyar Tudományos Művek Tára (MTMT) volt. A mintába kizárólag azok a közlemények kerültek, amelyeket a szerzők rögzítettek az adatbázisban. Ennek következtében az elemzés szükségszerűen korlátja, hogy a nem rögzített, illetve hibásan rögzített tételek (például hiányzó vagy téves intézményi hozzárendelés, többszörös affiliációk pontatlan kezelése) torzíthatják az intézményi arányokat, ezáltal a belterjességi mutatók becslését is. További módszertani nehézséget jelent, hogy az MTMT a külföldi affiliációkat csak korlátozott körben képes kezelni, valamint egyes intézménytípusok (például vállalatok, kutatóköz-

pontok) esetében nem érvényesül egységes név- vagy rövidítéskezelés. Ezek a tényezők csökkenthetik a területi sokszínűség és az intézményi koncentráció mérésének pontosságát, ezért az eredményeket e korlátok figyelembevételével szükséges értelmezni.

Az elemzés során 'nem működő folyóiratnak' azokat a hazai listás folyóiratokat tekintettük, amelyek esetében az MTMT-ben a 2024. naptári évre vonatkozóan egyetlen rögzített tudományos közlemény sem volt azonosítható. A működés hiányának megállapítása kizárólag az MTMT-ben szereplő publikációs adatokon alapult; szerkesztőségi közlések, honlap-információk vagy tervezett lapszámok nem kerültek figyelembevételre.

A folyóiratok technikai láthatóságának vizsgálatához a DOI-val (Digital Object Identifier) való ellátottságot önálló szempontként vettük figyelembe. A DOI egy nemzetközi szabványként működő, tartós digitális azonosító, amely a tudományos közlemények egyértelmű azonosítását, hivatkozhatóságát és technikai értelemben vett visszakereshetőségét biztosítja.⁵ A DOI megléte alapvető feltétele a nemzetközi indexelő adatbázisokhoz való kapcsolódásnak, valamint az egyre elterjedtebb mesterséges intelligencia alapú tudományos kereső- és ajánlórendszerek működésének. Ezért a DOI-val nem rendelkező folyóiratok arányát az elemzés külön vizsgálati dimenzióként kezelte.

Az elemzés során a publikációk nyelvi megoszlását háttérváltozóként vettük figyelembe. A vizsgált időszakban az ÁJB hazai listáján szereplő folyóiratokban megjelent közlemények közel 90%-a magyar nyelvű volt, ami érdemben befolyásolja a nemzetközi indexáltságra és a tudományos láthatóságra vonatkozó eredmények értelmezését.

Az intézményi koncentráció és a szerzői diverzitás értelmezéséhez négy státuszt különítettünk el. Kritikus belterjességről akkor beszélünk, ha egy folyóirat esetében a 2024-ben megjelent, MTMT-ben rögzített közlemények legalább 66%-a ugyanahhoz az intézményhez tartozó szerzőktől származik. Közepes kitettség esetén ez az arány 33-66% közé esik. Egészséges szerzői diverzitásról akkor beszélünk, ha az egy intézményhez kötődő közlemények aránya 33% alatt marad. A 'nincs megjelenés' kategória azokat a folyóiratokat jelöli, amelyek esetében 2024-re vonatkozóan nem volt azonosítható rögzített közlemény az MTMT-ben.⁶

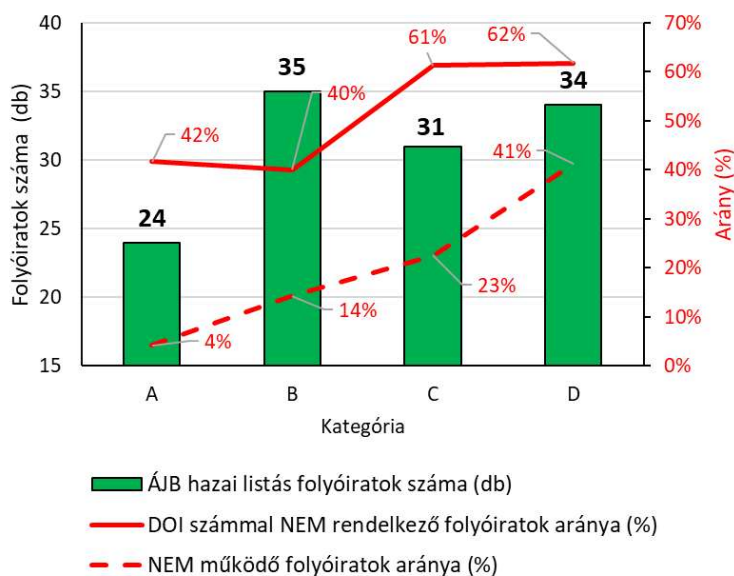
5 TURKI, Houcemeddine – FRAUMANN, Grischa – TAIEB, Mohamed A. H. – AOUICHA, Mohamed Ben: Global visibility of publications through Digital Object Identifiers. *Frontiers in Research Metrics and Analytics*, 2023/8.

6 SASVÁRI Péter: *Hazai társadalomtudományi lapok intézményi koncentrációja 2024-*

4. Eredmények

Az ÁJB által nyilvántartott 124 hazai folyóirat a GJO teljes hazai folyóiratállományának közel egyharmadát teszi ki.⁷ Az ÁJB folyóiratai valamennyi kategóriában jelentős elemszámmal vannak jelen (24 A, 35 B, 31 C és 34 D kategóriás lap), ami azt jelenti, hogy az állam- és jogtudományi diszciplínák a hazai tudományos folyóiratstruktúra teljes vertikumában képviseltetik magukat.

Az 1. ábra az ÁJB hazai listás folyóiratainak kategóriánkénti megoszlását mutatja be, egyúttal szemléltetve a DOI-val nem rendelkező, illetve a nem működő folyóiratok arányát. A bemutatott adatok alapján jól kirajzolódik, hogy a strukturális működési és láthatósági problémák nem kizárólag az alsó kategóriák sajátosságai, hanem az egész besorolási rendszer mentén jelen vannak, eltérő intenzitással.



1. ábra: Az ÁJB hazai folyóiratainak megoszlása kategóriák szerint, a DOI-hiány és a működés hiányának arányával 2025-ben⁸

ben. Preprint, ResearchGate, 2025. <https://doi.org/10.13140/RG.2.2.30019.26401> (2026. 01. 17.)

7 SASVÁRI Péter: Az MTA IX. Gazdaság- és Jogtudományok Osztály hazai folyóiratainak rangsora és láthatósági jellemzői 2026-ban. Preprint, ResearchGate, 2026. <https://doi.org/10.13140/RG.2.2.16813.55520> (2026. 01. 17.)

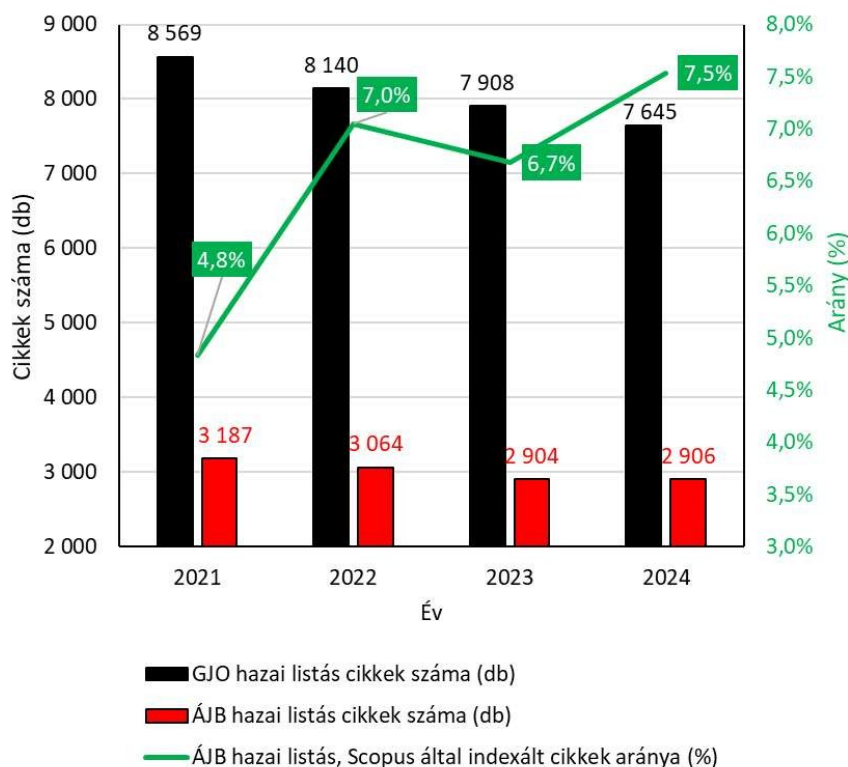
8 Forrás: saját szerkesztés MTMT alapján.

Az A és B kategóriába sorolt folyóiratok esetében a hiányzó DOI aránya még viszonylag mérsékeltnek tekinthető. Az A kategóriában a folyóiratok 42%-a, a B kategóriában 40%-a nem rendelkezik DOI-val. Ugyanakkor már ezekben a felső kategóriákban is megjelenik a működés hiányának problémája, különösen a B kategóriában, ahol minden hetedik folyóirat nem folytatott tényleges publikációs tevékenységet a vizsgált időszakban.

A C és D kategóriák esetében a problémák koncentrációja markánsan erősödik. A DOI-val nem rendelkező folyóiratok aránya mindkét kategóriában meghaladja a 60%-ot, ami súlyosan korlátozza e lapok nemzetközi láthatóságát és technikai értelemben vett bekapcsolódását a tudományos kommunikáció infrastruktúrájába. Különösen figyelemre méltó a D kategória helyzete, ahol a nem működő folyóiratok aránya eléri a 41%-ot, vagyis közel minden második folyóirat esetében nem volt azonosítható aktuális publikációs aktivitás.

Az ÁJB 124 hazai folyóiratának több mint fele nem rendelkezik DOI-val, és több mint egyötöde a vizsgált időszakban nem működött. Ez úgy értelmezhető, hogy a kategóriabesorolás önmagában nem nyújt megbízható információt a folyóiratok tényleges működéséről és technikai láthatóságáról. Az 1. ábra így empirikus módon támasztja alá azt a megállapítást, hogy a hazai jogtudományi folyóiratstruktúrában a presztízsbesorolás és az alapvető publikációs infrastruktúra megléte között több esetben is jelentős eltérés figyelhető meg.

A 2. ábra a GJO hazai listás folyóirataiban megjelent közlemények számának alakulását mutatja be 2021 és 2024 között, külön kiemelve az ÁJB által lefedett folyóiratokban publikált cikkeket, valamint az ezen belül Scopus által indexált közlemények arányát. Az adatok alapján mind a teljes GJO-kör, mind az ÁJB esetében mérsékelt, de folyamatos csökkenés figyelhető meg a megjelent közlemények abszolút számában.



2. ábra: A GJO és azon belül az ÁJB hazai listás folyóirataiban megjelent cikkek száma, valamint az ÁJB cikkeinek Scopus-indexáltsága 2021 és 2024 között⁹

A GJO hazai listás folyóirataiban megjelent közlemények száma a vizsgált időszakban 8569-ről 7645-re csökkent, míg az ÁJB folyóirataiban publikált cikkek száma 3187-ről 2906-ra mérséklődött. Ez a párhuzamosan megfigyelhető tendencia arra utal, hogy a publikációs volumen visszaesése nem kizárólag egyes diszciplináris területek sajátossága, hanem az osztály egészét érintő, általános jelenség.

Ezzel párhuzamosan ugyanakkor az ÁJB folyóirataiban megjelent, Scopus által indexált közlemények aránya növekvő tendenciát mutatnak. Míg 2021-ben az ÁJB közleményeinek mindössze 4,8%-a volt Scopus-indexált, addig 2024-re ez az arány 7,5%-ra emelkedett. Ez azt jelenti, hogy az abszolút publikációszám csökkenése ellenére az ÁJB-hez tartozó folyóiratok egy részében erősödik a nemzetközi adatbázisokhoz való kapcsolódás.

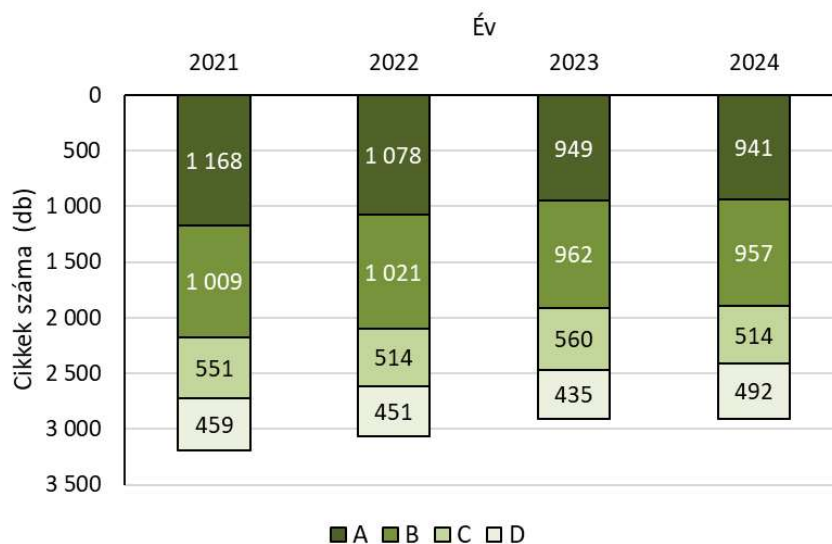
Ugyanakkor a 2. ábra azt is egyértelművé teszi, hogy a Scopus-indexált

⁹ Forrás: saját szerkesztés MTMT alapján.

közlemények aránya még a vizsgált időszak végén sem éri el a 10%-ot, ami strukturálisan alacsony nemzetközi láthatóságot jelent. Ez a körülmény különösen releváns az intézményi teljesítményértékelések, valamint az egyre inkább adatbázis-alapú és mesterséges intelligencia által támogatott tudományos információs rendszerek kontextusában, amelyek döntően a Scopushoz hasonló nemzetközi indexekre épülnek.

Az ÁJB folyóirataiban megjelent közlemények alacsony Scopus-indexáltsági arányának értelmezésekor fontos figyelembe venni a publikációk nyelvi megoszlását is. A vizsgált időszakban a cikkek mintegy 90%-a magyar nyelven jelent meg, ami önmagában nem zárja ki a nemzetközi indexálást, ugyanakkor jelentősen csökkenti annak valószínűségét. Ennek megfelelően a Scopus-indexált közlemények alacsony aránya nem kizárólag minőségi vagy szerkesztési kérdésként értelmezhető, hanem szoros összefüggésben áll a hazai jogtudomány nyelvi és intézményi sajátosságaival.

A 3. ábra az ÁJB hazai listás folyóirataiban megjelent közlemények kategóriák szerinti megoszlását mutatja be a 2021 és 2024 közötti időszakban. A bontás lehetővé teszi annak vizsgálatát, hogy a publikációs volumen csökkenése miként oszlik meg az egyes kategóriák között és hogy a változás egyenletesen vagy differenciáltan érinti-e a besorolási szinteket.



3. ábra: Az ÁJB hazai listás folyóirataiban megjelent cikkek kategóriák szerinti megoszlása (A–D) 2021 és 2024 között¹⁰

10 Forrás: saját szerkesztés MTMT alapján.

Az adatok alapján megállapítható, hogy az A és B kategóriába sorolt folyóiratokban megjelent közlemények száma a vizsgált időszak egészében viszonylag stabil maradt. Az A kategóriában a publikációk száma 1168-ról 941-re mérséklődött, míg a B kategóriában a csökkenés csekélyebb mértékű volt, továbbá az éves értékek 1009 és 1021 közötti tartományban mozogtak. Ez arra utal, hogy a felső kategóriák publikációs teljesítménye kevésbé érzékeny a teljes publikációs volumen általános visszaesésére.

Ezzel szemben a C és D kategóriák esetében markánsabb ingadozás figyelhető meg. A C kategóriába tartozó folyóiratokban megjelent közlemények száma 2021 és 2023 között csökkenő tendenciát mutatott, majd 2024-ben részben korrigált. A D kategóriában a közleményszám évről évre változó képet ad. Az alsóbb besorolású folyóiratok publikációs aktivitása kevésbé stabil, és érzékenyebben reagál az intézményi és szerkesztési környezet változásaira.

Az ÁJB hazai listás folyóirataiban megfigyelhető publikációs szám-csökkenés nem kizárólag egyetlen kategóriára koncentrálódik, ugyanakkor a felsőbb kategóriák esetében nagyobb fokú stabilitás figyelhető meg. A publikációs volumen szerkezeti átrendeződése így differenciált módon jelenik meg az egyes besorolási szinteken, ami fontos kontextust nyújt a későbbi, láthatóságra és indexáltságra vonatkozó eredmények értelmezéséhez.

Az ÁJB hazai listás folyóiratainak szerzői összetétele jelentősen eltér a GJO teljes folyóirat-állományához képest. Az alkalmazott belterjességi tipológia lehetővé teszi annak empirikus vizsgálatát, hogy az egyes folyóiratok mennyiben támaszkodnak intézményileg koncentrált szerzői körre, illetve mennyiben mutatnak tényleges szerzői diverzitást.

Az ÁJB hazai listás folyóiratainak 14%-a a kritikus belterjesség kategóriájába sorolható, vagyis ezekben a lapokban a 2024-ben megjelent, MTMT-ben rögzített közlemények legalább kétharmada ugyanahhoz az intézményhez kötődő szerzőktől származott. Ez az arány meghaladja GJO teljes folyóirat-állományára jellemző 10%-os értéket. Az intézményi koncentráció problémája az ÁJB folyóiratainál valamivel hangsúlyosabban van jelen.

A közepes kitettség kategóriájába az ÁJB folyóiratainak közel egyharmada (31%) tartozik, szemben az osztály egészére jellemző 26%-os aránnyal. Ezekben az esetekben az intézményi koncentráció ugyan nem éri el a kritikus szintet, azonban a szerzői bázis még nem tekinthető kiegyensúlyozottan diverznek. E kategória viszonylag magas aránya azt jelenti, hogy az ÁJB-hez tartozó folyóiratok jelentős része strukturálisan érzékeny az intézményi kötődésekre.

Az egészséges szerzői diverzitás kategóriájában az ÁJB és a GJO teljes folyóiratköre azonos arányt mutat. Mindkét esetben a folyóiratok 31%-a sorolható ide. Ez azt jelzi, hogy az ÁJB folyóiratainak közel harmada olyan szerzői összetétellel működik, amelyben egyik intézmény sem dominál meghatározó mértékben, ami a nyitottabb, szélesebb körű tudományos kommunikáció irányába mutat.

Külön figyelmet érdemel a 'nincs megjelenés' kategória, amely azokat a folyóiratokat tartalmazza, ahol 2024-re vonatkozóan egyetlen közlemény sem került rögzítésre az MTMT-ben. Ebbe a kategóriába az ÁJB folyóiratainak 23%-a tartozik, ami alacsonyabb, mint a GJO egészére jellemző 32%-os arány. Bár a nem működő vagy láthatatlan folyóiratok jelenléte az ÁJB esetében is számottevő, az állam- és jogtudományi folyóiratok esetében az inaktivitás valamivel kevésbé jellemző, mint az osztály egészében.

5. Diskusszió

Az empirikus eredmények alapján a hazai jogtudományi folyóiratok működése és láthatósága olyan strukturális kihívásokkal terhelt, amelyek nem kizárólag egyes szerkesztőségek döntéseire vagy erőforrásaira vezethetők vissza. Az ÁJB hazai folyóiratlistáján szereplő lapok vizsgálata alapján kirajzolódó mintázatok szoros összefüggést mutatnak a nemzetközi tudományos kommunikációban érvényesülő minőségbiztosítási és technikai elvárásokkal, ugyanakkor rámutatnak a hazai jogtudomány sajátos intézményi és nyelvi beágyazottságára is.

A DOI ellátottság és az aktív működés hiányosságai azt a képet erősítik, hogy a folyóiratok egy része elsősorban belső, intézményi fórumként funkcionál, és nem kapcsolódik szervesen a nemzetközi tudományos infrastruktúrához. Ez önmagában nem minőségi ítélet. Azonban a nemzetközi indexelő adatbázisok és az egyre inkább automatizált tudományos információs rendszerek környezetében strukturális hátrányt jelent. A láthatóság hiánya nemcsak az idézettséget korlátozza, hanem hosszabb távon a folyóiratok tudományos 'életképességét' is befolyásolja.

A publikációs volumen csökkenése és a Scopus-indexált közlemények arányának lassú növekedése kettős folyamatot jelent. Egyrészt a hazai jogtudomány egészét érintő publikációs visszaesés figyelhető meg, amely nem választható el a finanszírozási, oktatási és intézményi környezet átalakulásától. Másrészt az indexált közlemények arányának emelkedése

arra utal, hogy a rendszer egyes elemei alkalmazkodnak a nemzetközi elvárásokhoz, azonban ez egyelőre nem rendszerszintű.

Az intézményi koncentráció és a belterjességi mutatók értelmezése különösen érzékeny kérdés a jogtudományban. A szűkebb kutatói közösségek és az erős intézményi kötődések történeti és oktatásszervezési okokra vezethetők vissza. Ugyanakkor a nemzetközi minősítési rendszerek logikája szerint kockázati tényezőként jelennek meg. A túlzott koncentráció nem csupán az indexelhetőség szempontjából problematikus, hanem a tudományos diskurzus nyitottságát és megújulókéességét is korlátozhatja.

A diszkusszió fontos tanulsága, hogy a hazai jogtudományi folyóiratok kihívásai nem kezelhetők kizárólag mennyiségi indikátorokkal. A szerkesztési eljárások átláthatósága, a publikációs etika intézményesítése, az adat- és szerzőség transzparencia, valamint az AI használat szabályozása olyan minőségi dimenziók, amelyek közvetlenül befolyásolják a folyóiratok reputációját. Ezek hiánya nem feltétlenül jelenik meg azonnali idézettségi mutatókban, de hosszabb távon meghatározza a lapok helyét a tudományos ökoszisztémában.

A nemzetközi standardokkal való összevetés azt is megmutatja, hogy a hazai jogi folyóiratok fejlesztése nem feltétlenül a teljes 'nemzetköziesítés' irányába mutat. A magyar nyelvű publikációk dominanciája strukturális adottság, amelyet nem szükséges felszámolni, ugyanakkor tudatos szerkesztési és technikai lépésekkel mérsékelhetőek az ebből fakadó láthatósági hátrányok. Ilyen lépések lehetnek például az angol nyelvű metaadatok következetes használata, a szerkesztési elvek transzparens közzététele, vagy a nemzetközi adatbázisok technikai elvárásaihoz való igazodás.

Az eredmények arra utalnak, hogy a hazai jogtudományi folyóiratok helyzete nem elszigetelt probléma, hanem egy komplex intézményi és szabályozási környezet része. A diszkusszió így nem normatív bírálatként, hanem diagnózisként értelmezendő, amely megalapozza a következő fejezetben bemutatott fejlesztési irányokat. Továbbá hozzájárulhat egy olyan minőségbiztosítási szemlélet elterjesztéséhez, amely egyszerre veszi figyelembe a hazai sajátosságokat és a nemzetközi tudományos kommunikáció elvárásait.

6. Ajánlások és fejlesztési irányok

Az empirikus elemzés eredményei alapján a hazai jogtudományi folyóiratok működését érintő kihívások jelentős része nem egyedi szerkesztési

döntésekből, hanem strukturális és intézményi tényezőkből fakad. Ennek megfelelően a fejlesztési irányok megfogalmazása nem normatív minősítésként, hanem olyan minimum- és haladó szintű ajánlásrendszerként értelmezendő, amely figyelembe veszi a hazai jogtudomány sajátosságait, ugyanakkor összhangban áll a nemzetközi kiadói és indexelési standardokkal.

A 6. fejezet célja nem az, hogy egységes modellt írjon elő valamennyi folyóirat számára, hanem hogy világos, reálisan teljesíthető elvárásokat fogalmazzon meg azon alapvető szerkesztési, etikai és technikai területeken, amelyek közvetlen hatással vannak a folyóiratok láthatóságára, hitelességére és hosszú távú fenntarthatóságára. Az egyes alfejezetek ennek megfelelően minden esetben elkülönítik a minimumkövetelményeket, amelyek a nemzetközi tudományos kommunikációban való részvétel alapfeltételeinek tekinthetők, valamint azokat a haladó fejlesztési lépéseket, amelyek az indexelhetőség és a nemzetközi reputáció erősítését szolgálják.

Az ajánlások kidolgozása során a tanulmány a Springer Nature szerkesztési irányelveire,¹¹ a COPE etikai keretrendszerére,¹² valamint a Scopus és a Web of Science technikai és minőségi elvárásaira támaszkodik. E nemzetközi standardok adaptálása azonban nem mechanikus átvételként jelenik meg, hanem a hazai jogtudomány nyelvi, intézményi és szervezeti sajátosságaihoz igazított értelmezési keretként.

A következő alfejezetek így együttesen olyan gyakorlatorientált ajánláscsomagot alkotnak, amely egyszerre szolgálhat iránymutatásként a folyóiratok szerkesztősegei számára, valamint referenciaként a tudománypolitikai és értékelési döntésekhez, különös tekintettel az ÁJB hazai folyóiratlistájának jövőbeni fejlesztésére.

6.1. *Peer review* modell és szerkesztési eljárás

A *peer review* eljárás a tudományos folyóiratok minőségbiztosításának és integritásának egyik alapvető intézménye. A nemzetközi kiadói gyakorlatban – így a Springer Nature által gondozott folyóiratok esetében is – nem önmagában a választott bírálati modell (*single-blind* vagy *double-blind*) minősége a meghatározó, hanem az, hogy az alkalmazott eljárás transz-

11 Springer Nature: Instructions for Authors. https://link.springer.com/journal/11192/submission-guidelines#Instructions%20for%20Authors_Editorial%20procedure (2026. 01. 17.)

12 Committee on Publication Ethics: COPE guidelines on authorship and contributorship, 2017. <https://publicationethics.org/resources/guidelines> (2026. 01. 17.)

parens módon rögzített, következetesen alkalmazott és etikailag védett legyen.¹³

A Springer Nature jogi és társadalomtudományi folyóirataiban széleskörben alkalmazott *single-blind peer review* modell elfogadott megoldásnak tekinthető, feltéve, hogy a folyóirat egyértelműen ismerteti a bírálati folyamat menetét, a bírálók kiválasztásának elveit, valamint az összeférhetetlenség kezelésének szabályait. A hazai jogi folyóiratok esetében ezért minimum követelményként jelenik meg, hogy a *peer review* modell típusa és működése a folyóirat honlapján, illetve szerkesztési irányelveiben világosan és részletesen bemutatásra kerüljön.

A *single-blind* és a *double-blind* eljárások eltérő kockázati profilokkal járnak. A *single-blind* rendszerben – ahol a bíráló ismeri a szerző kilétét – fokozott jelentősége van a szerkesztői függetlenségnek és a bírálók intézményi és személyes elfogulatlanságának. A *double-blind* modell ezzel szemben elméletileg csökkenti az intézményi és reputációs torzításokat, ugyanakkor kisebb tudományos közösségekben gyakran csak korlátozottan érvényesíthető. A hazai jogtudományi folyóiratok számára ezért haladó fejlesztési irányként értelmezhető a *double-blind* rendszer bevezetése vagy fokozott érvényesítése, különösen olyan esetekben, ahol a szerzői és szerkesztői kör jelentős átfedést mutat.

A szerkesztési eljárás egységesítése szintén kulcsfontosságú. A nemzetközi standardok szerint minden kéziratnak azonos lépések mentén kell végighaladnia. Formai és etikai előszűrés, független szakmai bírálat, szerkesztői döntés, majd szükség esetén revízió. Külön figyelmet igényelnek a vendégszerkesztett tematikus számok, amelyek esetében a Springer Nature gyakorlata szerint, ha a vendégszerkesztő maga is szerzőként szerepel, a kézirat bírálati folyamatának kezelése nem tartozhat a hatáskörébe. Ez az elv alapvető garanciát jelent a szerkesztői összeférhetetlenség elkerülésére.¹⁴

A bírálók kiválasztásának elvei szorosan kapcsolódnak a publikációs etika kérdéséhez. A COPE iránymutatásai szerint a bírálók nem állhatnak közvetlen intézményi, szakmai vagy személyes kapcsolatban a szerzőkkel, és nem lehetnek érdekelték a kézirat elfogadásában vagy elutasításában.¹⁵ Ennek megfelelően a hazai folyóiratok esetében is indokolt rögzíteni az összeférhetetlenség kizárásának minimumszabályait, beleértve a közelmúltbeli társszerzőséget vagy az azonos intézményi kötődést.

13 Springer Nature i. m.

14 Springer Nature i. m.

15 COPE Guidelines 2017 i. m.

A szerzők által javasolt bírálók alkalmazása a Springer gyakorlatában elfogadott, ugyanakkor nem kötelező elem. E lehetőség hazai adaptációja csak szigorú feltételek mellett tekinthető indokoltnak. A javasolt bírálóknak intézményi és földrajzi szempontból is függetlennek kell lenniük, szakmai alkalmasságuknak pedig egyértelműen igazolhatónak kell lennie. Ezzel párhuzamosan indokolt a kizárható bírálók körének definiálása is, különösen olyan esetekben, ahol korábbi szakmai konfliktus vagy elfogultság kockázata áll fenn.

Haladó fejlesztési irányként értelmezhető a bírálói kör tudatos bővítése, különös tekintettel a nemzetközi és intézményileg sokszínű szakértőkre. Ez nemcsak a bírálatok szakmai minőségét javítja, hanem közvetetten hozzájárul a folyóiratok reputációjához, nemzetközi láthatóságához és indexelhetőségéhez is. A szerkesztési eljárások dokumentálása, valamint az alapvető bírálati statisztikák (például döntési idők, bírálati körök száma) közzététele további transzparenciát növelő eszközként szolgálhat.

A *peer review* modell fejlesztése nem pusztán technikai kérdés, hanem hosszú távú reputációs és integritási befektetés. A világosan szabályozott, etikailag megalapozott és következetesen alkalmazott szerkesztési eljárás alapfeltétele annak, hogy a hazai jogi folyóiratok megfeleljenek a nemzetközi kiadói és indexelési elvárásoknak.

6.2. Publikációs etika és COPE-konform működés

A publikációs etika intézményesült kezelése a tudományos folyóiratok hitelességének és hosszú távú reputációjának alapfeltétele. A nemzetközi kiadói gyakorlatban kiemelt szerepet kap az a követelmény, hogy a folyóiratok előre rögzített, nyilvánosan hozzáférhető etikai szabályrendszerrel és eljárásrenddel rendelkezzenek az esetleges visszaélések kezelésére.¹⁶ E szabályrendszerek alapját a Committee on Publication Ethics (COPE) iránymutatásai képezik, amelyek ma már *de facto* standardnak tekinthetők a nemzetközi tudományos kommunikációban.

A leggyakrabban előforduló etikai problémák közé tartozik a plágium, a redundáns közlés, az úgynevezett '*salami-slicing*', valamint a párhuzamos benyújtás gyakorlata. A plágium nem csupán szó szerinti szövegátvételt jelent, hanem mások eredményeinek, adatainak vagy gondolatainak megfelelő hivatkozás nélküli felhasználását is. A redundáns közlés és a '*salami-slicing*' esetében ugyanazon kutatás eredményeinek indokolatlan feldarabolása vagy részbeni újraközlése torzítja a tudományos teljesítmény értékelését,

16 Springer Nature i. m.

és sérti a tudományos közlés integritását. A párhuzamos benyújtás – amikor a kéziratot egyszerre több folyóiratnál is elbírálásra benyújtják – pedig aláássa a *peer review* rendszer működését és erőforrásait.

A Springer Nature gyakorlata szerint e visszaélések megelőzésének minimumfeltétele, hogy a folyóirat szerkesztési irányelveiben egyértelműen rögzítse az eredetiség követelményét, a kizárólagos benyújtás elvét, valamint a másodközlés és fordítás elfogadható eseteit. Emellett a technikai eszközök – különösen a plágiumszűrő szoftverek – alkalmazása nem önmagában cél, hanem az etikai döntéshozatal támogatását szolgáló eszköz, amelynek eredményeit mindig szakmai mérlegelésnek kell követnie.¹⁷

A COPE-konform működés központi eleme az etikai panaszok és gyanúk kezelésére szolgáló eljárásrend megléte. A COPE iránymutatásai szerint a folyóiratoknak előre definiált lépések mentén kell eljárniuk etikai visszaélés gyanúja esetén, biztosítva az arányosság, az átláthatóság és az érintettek meghallgatásának elvét.¹⁸ Az eljárás tipikusan az előzetes vizsgálattal kezdődik, amelynek során a szerkesztőség megállapítja, hogy a felmerült probléma megalapozott-e. Amennyiben igen, a szerzők értesítése és nyilatkozattételre való felkérése következik.

Súlyosabb vagy megalapozott visszaélés esetén a COPE ajánlások lehetővé teszik, hogy a folyóirat az érintett szerző intézményét is értesítse, különösen akkor, ha a probléma rendszerszintű vagy szándékos magatartásra utal. A vizsgálat kimenetelétől függően a szerkesztőség többféle intézkedést alkalmazhat: elutasítás a bírálati szakaszban, már megjelent cikk esetén korrekció (*erratum*), '*expression of concern*', vagy végső esetben visszavonás (*retraction*). A nemzetközi gyakorlatban a visszavont cikkek elérhetőségének fenntartása – egyértelmű jelöléssel és indokolással – a tudományos nyilvántartás integritásának fontos eleme.

A hazai jogi folyóiratok számára a COPE-konform működés bevezetése nem csupán reputációs kérdés, hanem az intézményi és nemzetközi elszámoltathatóság előfeltétele. Minimumkövetelményként értelmezhető egy világos, rövid etikai nyilatkozat és eljárásrend publikálása, amely rögzíti az alapelveket és a lehetséges szankciókat. Haladó fejlesztési irányként pedig egy részletesebb, folyamatábrával vagy lépéssorral bemutatott panaszkezelési protokoll kialakítása jelenik meg, amely összhangban áll a COPE ajánlásaival és a Springer Nature gyakorlatával.

17 Springer Nature i. m.

18 Commite On Publication Ethics: COPE guidelines on authorship and contributorship, 2019. <https://publicationethics.org/resources/guidelines> (2026. 01. 17.)

A publikációs etika intézményesített kezelése nem csupán a visszaélések szankcionálását szolgálja, hanem hozzájárul a folyóirat iránti bizalom erősítéséhez, a szerzői közösség minőségének javításához, valamint a nemzetközi indexelő adatbázisok által elvárt transzparens és felelős működéshez.

6.3. Szerzőség és hozzájárulások átláthatósága

A szerzőség meghatározása és a szerzői hozzájárulások átlátható rögzítése a tudományos integritás egyik alapvető eleme. A nemzetközi kiadói gyakorlatban egyre nagyobb hangsúlyt kap annak biztosítása, hogy a szerzőség ne formális státuszt, hanem tényleges, érdemi tudományos hozzájárulást tükrözzön.¹⁹ A szerzőség körüli bizonytalanságok és viták különösen olyan tudományterületeken jelentenek kockázatot, ahol a kutatói közösség viszonylag szűk, és az intézményi kapcsolatok sűrűek.

A szerzőség kritériumainak rögzítésére nemzetközileg széles körben alkalmazott referencia az International Committee of Medical Journal Editors (ICMJE) által kidolgozott keretrendszer. Az ICMJE-logika szerint szerzőként kizárólag azok tüntethetők fel, akik együttesen megfelelnek a következő négy alapfeltételnek:

1. érdemi hozzájárulást nyújtottak a kutatás koncepciójához, tervezéséhez vagy adatainak elemzéséhez;
2. részt vettek a kézirat megírásában vagy érdemi szakmai revíziójában;
3. jóváhagyták a végleges változatot;
4. valamint vállalják a felelősséget a munka egészének integritásáért.²⁰

E kritériumok alkalmazása segít megelőzni a 'vendégszerzőség' és a 'szellemszerzőség' gyakorlatát, amelyek torzítják a tudományos teljesítmény megítélését.

A szerzőség átláthatóságának további erősítését szolgálja a szerzői hozzájárulások részletes feltüntetése. A Springer Nature által is támogatott CRediT taxonómia olyan standardizált keretet biztosít, amely lehetővé teszi a különböző típusú hozzájárulások egyértelmű megjelölését. A hazai jogi folyóiratok esetében minimumkövetelményként értelmezhető egy rövid, szöveges hozzájárulási nyilatkozat bevezetése, míg haladó fejlesztési irányként a CRediT taxonómia teljeskörű alkalmazása jelenik meg, különösen

¹⁹ Springer Nature i. m.

²⁰ International Committee Of Medical Journal Editors: Defining the role of authors and contributors. <http://www.icmje.org/recommendations/> (2026. 01. 17.)

több szerzős empirikus tanulmányok esetében.²¹ A CRediT taxonómia összesen tizennégy, egymástól jól elkülöníthető szerepkört határoz meg, amelyek lehetővé teszik, hogy a szerzőség ne kizárólag névsorként, hanem a tényleges munkamegosztás dokumentációjaként jelenjen meg.

A szerepkörök a következők:

1. *Conceptualization* – a kutatás koncepciójának és céljainak kialakítása;
2. *Methodology* – a módszertani keret kidolgozása;
3. *Software* – kód, algoritmus vagy szoftver fejlesztése;
4. *Validation* – az eredmények ellenőrzése és reprodukciója;
5. *Formal analysis* – statisztikai vagy matematikai elemzés;
6. *Investigation* – empirikus adatgyűjtés, vizsgálatok lefolytatása;
7. *Resources* – adatok, eszközök vagy egyéb erőforrások biztosítása;
8. *Data curation* – adattisztítás, metaadat-kezelés és archiválás;
9. *Writing – original draft* – az első kézirat megírása;
10. *Writing – review & editing* – a szöveg szakmai átdolgozása és szerkesztése;
11. *Visualization* – ábrák, grafikonok és egyéb vizuális elemek készítése;
12. *Supervision* – szakmai felügyelet és mentorálás;
13. *Project administration* – projektmenedzsment és koordináció;
14. *Funding acquisition* – kutatási források megszerzése.

A szerzőségi viták és a szerzőváltoztatások kezelése szintén a szerkesztési integritás érzékeny területe. A Springer Nature irányelvei szerint a szerzők sorrendjét, körét és a levelező szerző személyét már a benyújtáskor véglegesíteni kell, és a bírálati vagy revíziós szakaszban történő módosítás csak kivételes, megfelelően indokolt esetben engedélyezhető.²² A módosítás iránti kérelemnek minden érintett szerző egyhangú hozzájárulását kell tartalmaznia, valamint egyértelmű magyarázatot arra vonatkozóan, hogy a változtatás miért indokolt.

A COPE iránymutatásai szerint a folyóiratok nem jogosultak szerzőségi viták érdemi eldöntésére, ugyanakkor kötelesek világos eljárásrendet kialakítani. Ennek része lehet a kézirat elbírálásának felfüggesztése, a felek

21 ALLEN, Liz – SCOTT, Jo – BRAND, Amy – HLAVA, Marjorie – ALTMAN, Micah: Credit where credit is due. *Nature*, 2014/508, 312–313.; MCNUTT, Marcia K. – BRADFORD, Monica – DRAZEN, Jeffrey M. – HANSON, Brooks – HOWARD, Brian – JAMIESON, Kathleen H. et al.: Transparency in authors' contributions and responsibilities to promote integrity in scientific publication. *Proceedings of the National Academy of Sciences*, 2018, 115 (11), 2557–2560.

22 Springer Nature i. m.

felkérése a vita rendezésére, valamint szükség esetén az érintett intézmények értesítése.²³ A hazai jogi folyóiratok számára ezért különösen fontos, hogy a szerzőséggel kapcsolatos szabályokat előre rögzítsék és azokat következetesen alkalmazzák, elkerülve az eseti, informális megoldásokat.

A szerzőség és a hozzájárulások átlátható kezelése nem adminisztratív teherként, hanem a tudományos hitelesség és az intézményi elszámoltathatóság alapfeltételeként értelmezendő. A világos szerzőségi kritériumok, a hozzájárulások dokumentálása és a vitás helyzetek szabályozott kezelése közvetlenül hozzájárul a folyóiratok reputációjához és a nemzetközi kiadói elvárásoknak való megfeleléshez.

6.4. Összeférhetetlenség, finanszírozás és 'Declarations'

Az összeférhetetlenség, a finanszírozási háttér és az intézményi szerepek átlátható feltüntetése a tudományos publikációk hitelességének és az olvasói bizalom fenntartásának alapvető feltétele. A nemzetközi kiadói gyakorlatban egységes elvárás, hogy a szerzők a kézirat benyújtásakor nyilatkozzanak minden olyan pénzügyi és nem pénzügyi érdekeltségről, amely közvetlenül vagy közvetve befolyásolhatja a kutatás tartalmát vagy értelmezését.²⁴

A '*competing interests*' fogalma nem kizárólag pénzügyi összeférhetetlenségeket foglal magába, hanem kiterjed a szakmai, intézményi és személyes kötődésekre is. Ide tartozik különösen az, ha a szerző szerkesztőbizottsági tagja annak a folyóiratnak, amelyben a kézirat megjelenik, illetve, ha döntéshozatali vagy tanácsadói szerepet tölt be olyan szervezetben, amely a publikáció tartalmában érintett. A Springer Nature gyakorlata szerint ilyen esetekben a szerzői érintettség feltüntetése kötelező, és a szerkesztési folyamatban az érintett személy nem vehet részt a kézirat elbírálásában vagy a bírálók kijelölésében.²⁵

A finanszírozás átlátható feltüntetése szintén a publikációs integritás kulcseleme. A kutatást támogató pályázatok, intézményi források vagy egyéb támogatások megjelölése nem csupán elszámoltathatósági kérdés, hanem lehetővé teszi az olvasók számára annak mérlegelését is, hogy a finanszírozási háttér befolyásolhatta-e a kutatás fókuszát vagy következtetéseit. A nemzetközi gyakorlat szerint finanszírozás hiányában is szükséges

23 COPE Guidelines 2019 i. m.

24 Springer Nature i. m.

25 Springer Nature i. m.

erről nyilatkozni, egyértelműen rögzítve, hogy a kutatás nem részesült külső támogatásban.

A Springer Nature irányelvei alapján a különböző típusú nyilatkozatokat egységes szerkezetben, egy önálló *Statements and Declarations* blokkban kell elhelyezni a kézirat végén, az irodalomjegyzék előtt. Ez a blokk tipikusan tartalmazza a finanszírozásra, az összeférhetetlenségre, az etikai jóváhagyásra (ha releváns), az adatok és anyagok elérhetőségére, valamint a szerzői hozzájárulásokra vonatkozó nyilatkozatokat. Az egységes szerkezet alkalmazása nemcsak az olvasói tájékozódást segíti, hanem megkönnyíti a folyóiratok számára a nemzetközi indexelő adatbázisok és kiadói auditok követelményeinek teljesítését is.²⁶

A hazai jogi folyóiratok számára minimumkövetelményként értelmezhető, hogy a *Statements and Declarations* blokk kötelező elemként jelenjen meg minden tanulmány esetében, még akkor is, ha a szerzőknek „nincs mit nyilatkozniuk”. Haladó fejlesztési irányként értelmezhető az egyes nyilatkozattípusok (különösen a finanszírozás és az összeférhetetlenség) strukturált, sablonalapú kezelése, amely csökkenti az értelmezési bizonytalanságot és az eseti elbírálás kockázatát.

Az összeférhetetlenség és a finanszírozás átlátható kezelése nem pusztán formai követelmény, hanem a tudományos kommunikáció integritásának egyik alappillére. Az egységes *Declarations* blokk alkalmazása hozzájárul a szerzők elszámoltathatóságához, a szerkesztési folyamat tisztaságához, valamint a hazai jogi folyóiratok nemzetközi elfogadottságának és láthatóságának erősítéséhez.

6.5. Adattranszparencia, anyag- és kód elérhetőség

Az adatok, kutatási anyagok és – ahol releváns – a feldolgozáshoz használt kódok elérhetősége a tudományos transzparencia és az eredmények ellenőrizhetőségének egyik alapfeltétele. A nemzetközi kiadói gyakorlatban, így a Springer Nature folyóirataiban is, egyre inkább elvárássá válik, hogy a szerzők egyértelműen nyilatkozzanak arról, milyen adatok támasztják alá a publikált állításokat, és ezek az olvasók számára milyen formában érhetők el.²⁷

Ennek intézményesült formája a *Data Availability Statement*, amely minimumkövetelményként értelmezhető minden empirikus vagy adatve-

²⁶ Springer Nature i. m.

²⁷ Springer Nature i. m.

zért tanulmány esetében. A nyilatkozat célja nem feltétlenül az adatok teljeskörű nyilvánossá tétele, hanem annak világos rögzítése, hogy az adatok elérhetőek-e és ha igen, milyen feltételek mellett. A Springer Nature gyakorlata szerint adatmegosztás hiányában is kötelező megjelölni az elérhetőség okát, például jogi, etikai vagy adatvédelmi korlátokra hivatkozva.

A nemzetközi standardokkal összhangban egyre kritikusabban értékelik az *'available upon request'* típusú általános megfogalmazásokat. Bár bizonyos esetekben indokolt lehet az adatok korlátozott hozzáférése, az indokolás nélküli hivatkozás csökkenti az eredmények ellenőrizhetőségét és a kutatás újrafelhasználhatóságát. Ennek megfelelően haladó fejlesztési irányként jelenik meg a strukturált adatmegosztás ösztönzése, különösen nyilvános vagy intézményi repozitóriumok használatával. Ilyen megoldások alkalmazása nemcsak a transzparenciát növeli, hanem elősegíti a publikációk hosszú távú megőrzését és technikai láthatóságát is.

A jogtudomány sajátosságai ugyanakkor indokoltá teszik az adattranszparencia rugalmas, kontextusérzékeny alkalmazását. A jogi kutatások gyakran érintenek személyes adatokat, folyamatban lévő ügyeket, bírósági iratokat vagy bizalmas intézményi dokumentumokat, amelyek nyilvánosságra hozatala jogi vagy etikai szempontból nem megengedett. Ilyen esetekben a nemzetközi jó gyakorlat az adatok anonimizálása, aggregálása, illetve az adathozzáférés korlátozott, feltételes biztosítása. A *Data Availability Statement* ilyenkor is fontos szerepet tölt be, mivel lehetővé teszi annak egyértelmű kommunikálását, hogy az adatok miért nem tehetők közzé, és milyen alternatív formában ellenőrizhetők a kutatás alapjául szolgáló állítások.

A kód elérhetőség kérdése a jogtudományban elsősorban empirikus, kvantitatív vagy szövegbányászati módszereket alkalmazó kutatások esetében releváns. Ilyen tanulmányoknál a feldolgozáshoz használt szkriptek vagy algoritmusok megosztása – akár részlegesen dokumentált formában – jelentősen növelheti az eredmények reprodukálhatóságát. A Springer Nature gyakorlata szerint a kódok megosztása nem abszolút kötelezettség, azonban erősen ajánlott, amennyiben az nem ütközik jogi vagy licenelési korlátokba.²⁸

Az adat- és anyagtranszparencia nem egységesen alkalmazandó technikai előírás, hanem olyan elvi keret, amelynek konkrét megvalósítása a kutatás jellegéhez igazodik. A hazai jogi folyóiratok számára minimumkövetelményként értelmezhető a *Data Availability Statement* kötelező

28 Springer Nature i. m.

alkalmazása, míg haladó fejlesztési irányként a repozitóriumhasználat ösztönzése és a jogtudomány-specifikus adatkezelési megoldások tudatos beépítése jelenik meg. Ezek az intézkedések együttesen hozzájárulnak a publikációk hitelességéhez, újrafelhasználhatóságához és nemzetközi elfogadottságához.

6.6. Korrekciók, erratumok, visszavonás (*retraction*) protokoll

A tudományos publikációk integritásának fenntartása nem ér véget a cikk megjelenésével. A nemzetközi kiadói gyakorlatban – így a Springer Nature és a COPE iránymutatásai szerint is – a folyóiratok felelőssége, hogy világos és következetes eljárásrendet alakítsanak ki a publikálást követően feltárt hibák kezelésére.^{29 30} E protokoll célja nem a szerzők szankcionálása, hanem a tudományos nyilvántartás pontosságának és megbízhatóságának megőrzése.

A '*fundamental error*' olyan lényeges hiba, amely érdemben befolyásolja a tanulmány következtetéseit, értelmezhetőségét vagy megbízhatóságát. Ilyennek minősülhet például az adatok súlyos hibás kezelése, az elemzési módszer téves alkalmazása, az alapvető jogi tényállás félreértelmezése, illetve olyan tévedés, amely a tanulmány fő állításait érvénytelenné teszi. A nemzetközi gyakorlat szerint az ilyen hibák kezelése nem egyszerű technikai korrekció, hanem a publikáció státuszát érintő kérdés.

A hibák kezelésére három fő eszköz különíthető el:

1. *erratum*,
2. korrekció (*correction*) és
3. visszavonás (*retraction*).

Erratum alkalmazása indokolt kisebb, tipográfiai vagy formai hibák esetén, amelyek nem érintik a tanulmány tartalmi megállapításait, például elírások, hivatkozási pontatlanságok vagy szerzői adatok kisebb hibái esetén.

A korrekció (*correction*) akkor alkalmazandó, ha a hiba tartalmi jellegű, de nem teszi érvénytelenné a tanulmány fő következtetéseit; ide tartozhat például egy táblázat vagy ábra javítása, illetve egy módszertani pontosítás.

A visszavonás (*retraction*) a legsúlyosabb beavatkozási forma, amely akkor indokolt, ha a tanulmány megállapításai megbízhatatlanná válnak, akár szándékos kutatási visszaélés, akár nem szándékos, de alapvető hiba következtében. A COPE iránymutatásai szerint a visszavonás célja nem a

²⁹ Springer Nature i. m.

³⁰ COPE Guidelines 2019 i. m.

publikáció 'eltüntetése', hanem annak egyértelmű jelzése, hogy az adott közlemény nem tekinthető a tudományos tudás érvényes részének.³¹

A visszavont cikkeket a nemzetközi jó gyakorlat szerint továbbra is elérhetővé kell tenni, egyértelmű „*retracted*” jelöléssel és a visszavonás okát részletező nyilatkozattal. A *retraction notice*-nak világosan meg kell különböztetnie a szándékos visszaélésből és a jóhiszemű hibából eredő eseteket és tartalmaznia kell a döntés időpontját, indokait, valamint az érintett cikk teljes bibliográfiai adatait.

A protokoll szerves része a megfelelő metaadat-kezelés. A korrekciós vagy visszavonási nyilatkozatokat egyértelműen hozzá kell kapcsolni az eredeti cikkhez, biztosítva, hogy az indexelő adatbázisok (pl. Scopus, Web of Science) és a hivatkozási rendszerek is tükrözzék a cikk módosult státuszát. A DOI-val rendelkező cikkek esetében különösen fontos, hogy a korrekció vagy visszavonás metaadatai a DOI regisztrációban is megjelenjenek, elkerülve a félrevezető hivatkozásokat.

A hazai jogi folyóiratok számára minimumkövetelményként értelmezhető egy nyilvánosan elérhető *retraction/correction policy* közzététele, amely rögzíti, hogy milyen típusú hiba esetén milyen eljárás alkalmazandó. Haladó fejlesztési irányként jelenik meg a COPE-ajánlások teljeskörű adaptálása, beleértve a panaszkezelési és vizsgálati eljárások dokumentálását, valamint az érintett intézmények értesítésének szabályozását.

Korrekciók és visszavonások következetes kezelése nem gyengíti, hanem erősíti a folyóiratok hitelességét. Az átlátható protokollok egyértelmű jelzést küldenek a szerzők, az olvasók és az indexelő szervezetek felé arról, hogy a folyóirat elkötelezett a tudományos integritás és a nemzetközi minőségi standardok betartása mellett.

6.7. Technikai láthatóság és indexelhetőség infrastruktúrája

A tudományos folyóiratok nemzetközi láthatósága és indexelhetősége nem kizárólag tartalmi vagy szerkesztéspolitikai kérdés, hanem összefügg a technikai infrastruktúra minőségével is. A nemzetközi indexelő adatbázisok – különösen a Scopus és a Web of Science – a befogadási és fenntartási döntéseik során kiemelt figyelmet fordítanak a folyóiratok technikai megfelelőségére, beleértve az egyedi azonosítók használatát, a metaadatok minőségét és a hivatkozási szabványosságot.³²

31 COPE Guidelines 2019 i. m.

32 Clarivate: Journal evaluation process and selection criteria. <https://clarivate.com/>

A Digital Object Identifier (DOI) alkalmazása a tudományos kommunikáció alapvető technikai eleme. A DOI biztosítja a közlemények tartós, egyértelmű azonosíthatóságát, valamint lehetővé teszi az automatikus hivatkozáskövetést és adatbázis kapcsolódást. A nemzetközi gyakorlatban minimumkövetelményként értelmezhető, hogy a folyóiratok legalább cikkszinten DOI-val lássák el a publikációkat, míg haladó megoldásként a lapszintű DOI és a teljes archívum retrospektív DOI-ellátása jelenik meg. A Crossrefhez történő DOI-regisztráció nem csupán technikai szolgáltatás, hanem a folyóirat integrációját is jelenti a globális tudományos infrastruktúrába.³³

A szerzők egyértelmű azonosítását szolgálja az ORCID (Open Researcher and Contributor ID) rendszer, amely világszerte elfogadott megoldás a névegyezések és intézményi mobilitásból fakadó bizonytalanságok kezelésére.³⁴ A Springer Nature gyakorlata szerint az ORCID használata erősen ajánlott, több folyóirat esetében pedig kötelező a benyújtáskor. A hazai jogi folyóiratok számára alapvető lépésként értelmezhető az ORCID megadásának ösztönzése, haladó irányként pedig az ORCID kötelező feltüntetése a levelező szerző vagy valamennyi szerző esetében. Az ORCID integrálása közvetlenül javítja a publikációk adatbázisalapú láthatóságát és az intézményi teljesítménymérések pontosságát.

A technikai láthatóság harmadik kulcseleme a metaadatok minősége és következetessége. A Scopus és a Web of Science értékelési szempontjai között hangsúlyosan szerepel a pontos bibliográfiai leírás, a szerzői és intézményi adatok egységes kezelése, valamint a hivatkozások szabványos formátuma. A hiányos vagy inkonzisztens metaadatok nemcsak az indexelés esélyét csökkentik, hanem a már indexált folyóiratok esetében is problémát okozhatnak a kereshetőség és a hivatkozáskövetés terén.

A hivatkozási gyakorlat szabványossága különösen releváns a jogtudományban, ahol a nemzeti jogforrásokra és ítélkezési gyakorlatra való hivatkozás gyakran eltér a természettudományban vagy társadalomtu-

academia-government/scientific-and-academic-research/research-discovery-and-referencing/web-of-science/web-of-science-core-collection/editorial-selection-process/journal-evaluation-process-selection-criteria/ (2026. 01. 17.); Elsevier: Scopus content selection and advisory board: Criteria for selection. <https://www.elsevier.com/products/scopus/content/content-policy-and-selection> (2026. 01. 17.)

33 Crossref: About Crossref and DOIs. <https://www.crossref.org> (2026. 01. 17.)

34 SASVÁRI Péter: *Az ORCID több mint egy évtizede indult el, de még nem váltotta be a hozzá fűzött reményeket*. Preprint, ResearchGate, 2025. <https://doi.org/10.13140/RG.2.2.14932.67202> (2026. 01. 17.)

dományban alkalmazott normáktól. Ennek ellenére a nemzetközi indexek elvárják, hogy a hivatkozások technikailag feldolgozható, egységes struktúrában jelenjenek meg. Minimumkövetelményként értelmezhető egy egységes, írásban rögzített hivatkozási stílus alkalmazása, míg haladó fejlesztési irányként a strukturált referencia adatok (pl. DOI-k feltüntetése, egységes jogforrás hivatkozás) következetes használata jelenik meg.

A technikai láthatóság és indexelhetőség infrastruktúrája nem önálló cél, hanem a tudományos tartalom nemzetközi érvényesülésének előfeltétele. A DOI, az ORCID és a magas minőségű metaadat-kezelés együttesen olyan alapinfrastruktúrát alkotnak, amely nélkül a hazai jogi folyóiratok hosszú távon nem tudnak bekapcsolódni a Scopus-hoz és a Web of Science-hez hasonló globális tudományos ökoszisztémákba.

6.8. AI és LLM-használat dokumentálása

A mesterséges intelligencia (AI) és a nagy nyelvi modellek (Large Language Models, LLM-ek) megjelenése alapvetően átalakítja a tudományos szövegalkotás és -szerkesztés gyakorlatát. A nemzetközi kiadói közösség egyértelmű álláspontot alakított ki annak érdekében, hogy az AI-eszközök használata ne veszélyeztesse a tudományos elszámoltathatóságot, a szerzőség elvét és a *peer review* integritását.³⁵

A Springer Nature irányelvei szerint az AI rendszerek nem felelnek meg a szerzőségi kritériumoknak, mivel nem képesek felelősséget vállalni a tartalomért. Ennek megfelelően AI eszköz nem tüntethető fel szerzőként, és nem tekinthető önálló tudományos hozzájárulónak. A szerzők minden esetben teljes felelősséggel tartoznak a kézirat tartalmáért, függetlenül attól, hogy a szöveg előállítása vagy szerkesztése során alkalmaztak-e AI támogatást.

A deklarációs kötelezettség szempontjából a nemzetközi gyakorlat világos különbséget tesz a tartalmi (generatív) AI használat és a technikai, nyelvi jellegű AI támogatás között. Amennyiben az AI eszközt a kutatás módszertani részében alkalmazták – például szövegbányászatra, jogi dokumentumok automatikus elemzésére, adatfeldolgozásra vagy kutatási döntések támogatására – akkor ezt a módszertani részben kifejezetten deklarálni kell. Ilyenkor meg kell jelölni az alkalmazott eszközt, annak funkcióját és a humán ellenőrzés módját.

Ezzel szemben az úgynevezett *AI assisted copy editing* – vagyis a nyelvi stilizálást, helyesírási javítást, mondat szerkesztést segítő AI használat – a

35 Springer Nature i. m.

Springer Nature értelmezése szerint nem igényel külön nyilatkozatot, feltéve, hogy az eszköz nem végzett autonóm tartalomgenerálást, és a végleges szöveg teljes egészében a szerzők szakmai kontrollja alatt maradt. Ez a megkülönböztetés releváns a nem anyanyelvi angolul publikáló szerzők esetében, valamint a nyelvi esélyegyenlőség egyik technikai eszközeként is értelmezhető.

A *peer review* és a szerkesztési folyamat védelme érdekében a nemzetközi kiadói gyakorlat kifejezetten tiltja a bírálati anyagok, kéziratok vagy szerkesztői döntések AI eszközökbe történő feltöltését, amennyiben az adatkezelés nem garantálja a bizalmas információk védelmét. A bírálóknak és szerkesztőknek meg kell őrizniük a kéziratok tartalmának titkosságát és kerülniük kell az olyan AI használatot, amely a szöveg harmadik félhez történő továbbításával járhat.³⁶

A hazai jogi folyóiratok számára alapvető követelményként értelmezhető egy rövid, írásban rögzített *AI policy* közzététele, amely rögzíti, hogy milyen AI használat megengedett a szerzők, bírálók és szerkesztők számára és milyen esetekben kötelező a nyilatkozat. Haladó fejlesztési irányként jelenik meg az AI használatra vonatkozó deklaráció beépítése a *Statements and Declarations* blokkba, különösen módszertani vagy empirikus tanulmányok esetében.

Az AI eszközök tudatos és transzparens használata nem gyengíti, hanem erősítheti a tudományos publikációk minőségét, feltéve, hogy világos határvonal választja el a technikai támogatást az autonóm tartalomgenerálástól. Az egyértelmű szabályozás hozzájárul a szerzői felelősség megőrzéséhez, a *peer review* integritásához és a folyóiratok nemzetközi hitelességének fenntartásához.

7. Következtetések

Az elemzés célja az Állam- és Jogtudományi Bizottság hazai folyóiratainak strukturális, technikai és szerkesztési jellemzőinek feltárása volt, különös tekintettel azokra a tényezőkre, amelyek a nemzetközi láthatóság és az indexelhetőség szempontjából meghatározóak. Az empirikus eredmények és a nemzetközi kiadói standardok összevetése alapján az alábbi fő tanulságok emelhetők ki.

Elsőként, az adatok egyértelműen rámutatnak arra, hogy a hazai jogi folyóirat-ökoszisztéma jelentős része technikai és szervezeti értelemben

³⁶ Springer Nature i. m.

nem teljesíti a nemzetközi minimum elvárásokat. A DOI-val nem rendelkező folyóiratok magas aránya, valamint a 2024-ben publikációt nem rögzítő lapok számottevő jelenléte arra utal, hogy a 'hazai listás' státusz önmagában nem garantálja sem az aktív működést, sem a hosszú távú láthatóságot.

Másodszor, a publikációs volumen csökkenése mellett az ÁJB folyóirataiban megjelent közlemények Scopus-indexáltsági aránya ugyan mérsékelt növekedést mutat, de tartósan alacsony szinten marad. Ez a jelenség nem kizárólag minőségi kérdésként értelmezhető, hanem összefügg a magyar nyelvű publikációk dominanciájával, valamint a szerkesztési és technikai infrastruktúra hiányosságaival. A nemzetközi láthatóság korlátai így strukturális jellegűek, és nem vezethetők vissza pusztán egyedi szerkesztési döntésekre.

Harmadszor, az intézményi koncentráció és a belterjességi mutatók elemzése szerint a hazai jogi folyóiratok jelentős részénél a szerzői diverzitás korlátozott. A kritikus vagy közepes kitettségbe sorolt lapok aránya összhangban áll azokkal a kockázati tényezőkkel, amelyeket a nemzetközi indexelési és minősítési rendszerek (pl. norvég, finn listák) hátrасorolási indokként azonosítanak. Ez közvetlenül érinti a folyóiratok reputációját és hosszabb távú befogadási esélyeit.

Negyedszer, az elemzés rámutat arra, hogy a nemzetközi kiadói gyakorlat által megkövetelt szerkesztési és etikai standardok – *peer review* átláthatósága, szerzőségi szabályok, összeférhetlenségi nyilatkozatok, adattranszparencia, AI használat dokumentálása – jelenleg heterogén módon jelennek meg a hazai jogi folyóiratokban. Ez a heterogenitás nemcsak a szerzők számára okoz bizonytalanságot, hanem az indexelő adatbázisok és az automatizált tudományos információs rendszerek számára is értelmezési nehézséget jelent.

Az empirikus eredmények alapján egy minimum fejlesztési keretrendszer körvonalazható, amely reálisan teljesíthető elvárásokat fogalmaz meg a hazai jogi folyóiratok számára. Ennek kulcselemei:

1. cikk-szintű DOI kötelezettség és alapvető metaadat minőség biztosítása;
2. egységes *Statements and Declarations* blokk kötelező alkalmazása;
3. transzparens *peer review* és szerzőségi szabályok írásos rögzítése;
4. intézményi koncentráció tudatos mérséklése; valamint
5. az AI eszközök használatára vonatkozó világos iránymutatás bevezetése.

E lépések önmagukban nem garantálják a nemzetközi indexelést, azonban szükséges előfeltételei annak. Szabályozási szempontból az eredmények arra utalnak, hogy az GJO hazai folyóiratlistája és a folyóiratok tényleges

minőségbiztosítási gyakorlata között erősebb kapcsolat kialakítása indokolt. A habitusvizsgálatban betöltött szerep miatt a lista normatív hatással bír a publikációs stratégiákra, ugyanakkor jelen formájában korlátozott visszacsatolást biztosít a technikai, etikai és szerkesztési megfelelőség irányába. Ennek következtében a hazai listás státusz sok esetben nem ösztönzi kellő mértékben a nemzetközi standardokhoz való közelítést.

A tanulmány mellett érvel, hogy a hazai jogi folyóiratok minőségbiztosítása nem választható el sem a nemzetközi indexelési elvárásoktól, sem a GJO értékelési rendszerétől. A két logika összehangolása – minimumkövetelmények világos rögzítésével és fokozatos emelésével – hozzájárulhat egy olyan fenntartható folyóirat-ökoszisztéma kialakításához, amely egyszerre szolgálja a hazai tudományos közösséget és a nemzetközi láthatóság erősítését.